

УДК 371.322:37.013.77

DOI 10.33251/2522-1477-2021-9-19-26

БУГРА Аліна Вікторівна,кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри вищої математики,
Криворізький національний університет
ORCID 0000-0003-3978-3404**СУЛИМА Тетяна Сергіївна,**кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
професійної та соціально-гуманітарної освіти,
Криворізький національний університет
ORCID 0000-0002-8869-040X

СУТЬ ТА СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті заявлено про актуальність організації студентоцентрованого навчання у закладах вищої освіти, що передбачає формування у студентів автономності та відповідальності, розвитку їхньої готовності до самостійної навчальної діяльності. З'ясовано сутність поняття «готовність» у контексті психології та педагогіки; уточнено дефініцію «готовність студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності»; виокремлено та схарактеризовано мотиваційно-цільовий, когнітивний, операційно-діяльнісний та оцінювально-рефлексивний компоненти досліджуваного явища.

Ключові слова: *готовність, компоненти готовності, студенти, навчальна діяльність, готовність до самостійної навчальної діяльності.*

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни, прогресивні досягнення науки й техніки, видозміна ціннісних орієнтацій у суспільстві суттєво впливають на розвиток сучасної освіти, реформування якої здійснюється з орієнтацією на формування у студентів не тільки професійних знань, умінь та навичок, а й їхньої активності, самостійності, ініціативності тощо. Такі особистісні якості уможливають конкурентоспроможність випускників на ринку праці та забезпечують задоволення професійних сподівань майбутніх фахівців. Нині система вищої освіти характеризується автономністю, гнучкістю, доступністю й наступністю; процесами міжнародної інтеграції у Європейський простір, здійснення державно-приватного партнерства та створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії [14]. За таких обставин особливого значення набуває організація освітнього процесу у закладах вищої освіти на засадах студентоцентрованого навчання, що передбачає заохочення студентів до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу, розвитку їхньої готовності до самостійної навчальної діяльності, до навчання упродовж життя.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У психологічній науці дефініцію «готовність» розглядають у контексті діяльності, тобто як здатність суб'єкта успішно виконувати певний вид діяльності [18]. У визначенні сутності поняття «готовність особистості до діяльності» М. Клімова виокремлює три основних підходи: 1) готовність як особливий психологічний стан особистості (функціональний підхід); 2) готовність як психологічна настанова; 3) готовність як система якостей, властивостей і стану особистості (особистісний підхід) [3]. Прихильники функціонального підходу (М. Левітов та ін.) звертають увагу на залежність психічного стану готовності, який може бути короткочасним і довготривалим, від індивідуальних особливостей особистості, завдань, які вона вирішує, а

також умов її життєдіяльності [7]. У межах другого підходу (Д. Узнадзе) феномен готовності визначає як психологічну настанову особистості, яка є підґрунтям пускового механізму формування готовності до діяльності та інших форм активності особистості. Настанова породжується самою поведінкою, діяльністю особистості і в той же час є важливою умовою мотивації і нових актів її поведінки та діяльності [17, с. 23]. У площині реалізації особистісного підходу (М. Дьяченко, Л. Кандилович та ін.) готовність розглядається як сукупність особистісних рис, яка забезпечує виконання особистістю функцій, адекватних потребам відповідної діяльності. При цьому до структури готовності науковці відносять такі якості особистості: активне, позитивне відношення до діяльності, бажання її виконувати; наявність під час діяльності сприятливих для її виконання психічних станів; певні індивідуальні психологічні особливості в сенсорній та розумовій сферах; характерологічні риси та стійкі інтелектуальні задатки; сукупність знань, умінь та навичок у відповідній галузі. Ці якості проявляються певним рівнем готовності у процесуальному (здатність особистості до певних дій, наявність відповідних умінь і навичок, що передують досвіду) та потенційному (наявність мотивації, упевненість, активність, уміння співпрацювати, певний рівень емоційної саморегуляції) аспектах [2].

Аналіз педагогічних джерел дає змогу розуміти, що термін «готовність» широко використовується при дослідженні проблем підготовки суб'єктів освітнього процесу (здобувачів освіти) до здійснення навчальної діяльності у межах обраної професії/спеціальності, а після закінчення навчання – до успішної професійної діяльності у відповідній галузі. На переконання учених-педагогів (З. Курлянд, Р. Хмельюк, Н. Семенова та ін.), готовність особистості до діяльності має містити компоненти саморегуляції і самокорекції, цілісної оцінки себе як професіонала і виникає готовність внаслідок накопичення особистістю досвіду, який ґрунтується на засадах формування позитивного ставлення до діяльності, усвідомлення мотивів і потреб у ній, об'єктивізації предмета діяльності і способів взаємодії з ним [12, с. 229]. Ми вважаємо, що наукові позиції дослідників окреслюють сутнісні характеристики феномену готовності, а саме: багаторівневність її змісту, системність, динамічність. Рівень сформованості елементів готовності визначає характер діяльності особистості, зокрема й навчальної. Системність готовності полягає в тому, що її структура – це складне системне утворення, яке інтегрує комплекс більш простих елементів, що виконують певні функції. Динамічність відображає процесуальний характер формування у студентів готовності до навчальної діяльності. Розглядаючи диференціацію понять «готовність» і «компетентність» педагогів, С. Кравець зазначає, що вони є динамічними відносно інноваційних перетворень в освітній галузі й актуальних запитів суспільства, які сигналізують про те, що освіта педагога (за дипломом) нині потребує часткової заміни анахронічних знань, умінь й навичок новими інноваційними, посилюючи значення навчання упродовж життя, систематичної підготовки, опанування компетенціями, диктованими характером реформ у галузі. Йдеться про те, що «компетентність» і «готовність» сучасного педагога перебувають у постійному розвитку, оскільки розвиваються, моделюються, адаптуються, удосконалюються і педагогічні, цифрові та виробничі технології, а також засоби, форми, методи навчання [4, с. 81].

Для визначення сутності готовності студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності доцільно уточнити сутність поняття «самостійна навчальна діяльність», що розглядається науковцями як сукупність знань, умінь і навичок навчальної діяльності, ціннісних орієнтацій особистості, інтелектуальних, організаторських, моральних і вольових якостей. У змістовому плані така готовність складається з отриманих суб'єктами навчання умінь і навичок самостійної роботи з навчальними посібниками, словниками, довідниками та іншими навчальними матеріалами; сформованих умінь співставляти факти, події, аналізувати і давати оцінку проблемам, які вивчаються; робити узагальнення набутих знань та вмінь, самостійно готувати творчі завдання, науково-теоретичні узагальнення з висновками, рекомендаціями. При цьому перераховані компоненти готовності до самонавчання передбачають перелік таких умінь як: читати і здобувати інформацію,

співвідносити графічний образ слова з його значенням; здобувати структурну інформацію з тексту, тобто адекватно розуміти його зміст [5, с. 274]. Проблема готовності студентів до самостійної навчальної діяльності є предметом наукового пошуку О. Лаврентьєвої, яка структурує модель готовності студентів до самостійної роботи за такими елементами: мотиваційним, теоретичним і практичним, а функціями готовності окреслює: ціннісно-орієнтаційну, практико-перетворювальну, пізнавальну та ціннісно-рефлексивну. Теоретична готовність містить комплекс знань щодо сутності, методів, прийомів, засобів, умов і етапів організації самостійної роботи, а практичний аспект – комплекс загальних і практичних умінь та навичок, необхідних для здійснення результативної діяльності [6, с. 71]. Є. Лопатко зазначає, що міра готовності студента до самостійної навчальної діяльності визначається наявністю таких ознак: мотивації (хочу), достатнього рівня інтелектуального розвитку (знаю), культури навчальної діяльності (вмію), а мотиваційна готовність передбачає внутрішню позитивну настанову студента на активне й самостійне здобуття знань з конкретної навчальної дисципліни на належному рівні якості [8, с. 70]. Погоджуємося із поглядами учених в тому, що теоретична та практична готовність до самостійної навчальної діяльності базуються на мотиваційній готовності – усвідомленні майбутнім фахівцем професійної й особистісної значущості змісту й результату самостійної роботи, оскільки у своїй професійній діяльності він повинен уміти: самостійно визначати, встановлювати й систематизувати порядок забезпечення роботи; визначати і планувати послідовність дій; контролювати ці дії, стежити за їх здійсненням, і співвідносячи їх з метою як моделлю результату, вносити виправлення, уточнюючи, регулюючи свої дії.

Мета статті – обґрунтувати суть та визначити структуру поняття «готовність студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності».

Виклад основного матеріалу дослідження. Ґрунтуючись на загальнодидактичних особливостях основних понять у контексті дослідження, визначаємо, що готовність студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності – це інтегративне цілісне особистісне новоутворення, яке характеризується системністю, багаторівневістю, динамічністю, має тенденцію до розвитку з опертям на попередньо набуті знання та вміння, стійку мотивацію до самостійного навчання, знаходить вияв у здатності майбутнього фахівця самостійно оволодівати знаннями та вміннями, методами їх самостійного здобування й уміннями використовувати в навчальній та в майбутній професійній діяльності. Перш ніж говорити про готовність студентів до самостійної навчальної діяльності, варто розуміти їхні індивідуальні потреби, мотиви до навчання. У такому разі готовність проявляється як суто індивідуальна властивість, а рушіями до здійснення певних самоосвітніх дій є мобілізація індивідуально-психологічних, когнітивно-пізнавальних, потребнісно-мотиваційних, діяльнісно-поведінкових сфер особистості, які комплексно спрямовані на досягнення усвідомленого результату [4, с. 81]. Погоджуючись із висновками науковців, ми вважаємо, що структурні складники готовності студентів до самостійної навчальної діяльності не можуть розглядатися як відносно самостійні (ізолювані) елементи досліджуваного поняття, а перебувають у взаємозумовленості та взаємозв'язку, як своєрідні мікроструктури, що в свою чергу мають свої змістові особливості. Отже, готовність студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності структурується мотиваційно-цільовим, когнітивним, діяльнісно-операційним і оцінювально-рефлексивним компонентами (рис. 1).

Загальновідомо, що ефективність будь-якої діяльності залежить від сили мотивації. І. Підласий, визначаючи вплив різних чинників на продуктивність навчальної діяльності, зазначає, що мотивація в ієрархії цих чинників посідає перше місце, на 90% визначаючи ефективність навчання [13, с. 364-367]. У процесі організації певного виду діяльності відбувається усвідомлення її значущості, конкретизуються мотиви й переконання, власне «... мотиваційна сфера і зумовлює цілеспрямований, свідомий характер діяльності особистості і визначає її потенційні можливості» [16, с. 223]. Саме тому, у структурі готовності студентів до самостійної навчальної діяльності ми визначаємо мотиваційно-цільовий компонент – як усвідомлення суб'єктом цінності навчання, мети і змісту цієї діяльності, її практичної

значущості; окреслення особистісного ставлення студента до цього виду діяльності та інтеграція системи мотивів навчання, пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтацій, раціональних дій; орієнтація на цілеспрямовану самостійність та системність у навчальній діяльності; наявність внутрішньої настанови на активну самостійну навчальну діяльність.

Рис. 1 Компоненти готовності студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності

Цільові настанови та розуміння цінності навчання є підґрунтям самостійної навчальної діяльності, об'єднують мотиваційну та когнітивну сфери, інтегрують їх в єдине змістове утворення, формуючи творчий потенціал особистості [10; 11]. У структурі готовності студентів до самостійної навчальної діяльності когнітивний компонент визначає систему знань та умінь, якими повинен володіти студент у процесі навчання (знання: факти, поняття, категорії, закони, теорії, методи, технології; уміння: аналізувати, виокремлювати суттєве, презентувати; визначати межі використання самостійно отриманої інформації, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, синтезувати, класифікувати, узагальнювати, робити самостійні висновки тощо).

Означені знання та уміння проявляються практичною готовністю студентів до здійснення самостійної навчальної діяльності й характеризують зміст діялісно-операційного компоненту. Йдеться про дієвість знань, які у готовності мають двоаспектний зміст: 1) свідомі (*внутрішні*) перетворюючі дії системи понять, суджень, уявлень; мисленнєві процеси щодо визначення напрямів застосування знань; проєктивні, прогностичні, аналітичні уміння для побудови й реалізації моделей, алгоритмів, технологій планової діяльності; 2) продуктивний рівень (*зовнішнє вираження знань у діяльності*) – здатність оптимально перетворювати сукупність знань, умінь, навичок й досвід у конкретній діяльності, при цьому застосовуючи операційні (технологічні) прийоми, пропонувані специфікою середовища (видом діяльності) й, враховуючи особливості цільового спрямування результатів цієї діяльності [4, с. 84]. Про сформованість цього компоненту свідчать такі уміння: визначати мету, завдання, методи самостійної роботи, раціонально розподіляти час, планувати послідовність виконання індивідуальних завдань; співпрацювати в колективі, групі для вирішення завдань самостійної навчальної діяльності; прогнозувати результати самостійної навчальної діяльності; працювати з друкованими та електронними джерелами інформації, оптимально використовувати нові цифрові технології тощо.

Важливо після здійснення цих процесів осмислити набутий досвід та окреслити наступні настанови, мотиви для самостійного саморозвитку. У цьому аспекті визначаємо оцінювально-рефлексивний компонент, що передбачає здатність особистості аналізувати, оцінювати та коригувати процес самостійної навчальної діяльності. Самооцінка особистістю самої себе, своїх дій, своїх можливостей, якостей, рівня підготовки до виконання певних видів діяльності безпосередньо пов'язана з рефлексією – процесом самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів, вмінням аналізувати свої власні дії, вчинки, мотиви й зіставляти їх із суспільно значущими цінностями, а також діями та вчинками інших людей [9, с. 228]. Як стверджує О. Савченко, «... увага до рефлексії зумовлена ідеями особистісно орієнтованої освіти, впровадженням інтерактивних методик, які ґрунтуються на активній

позиції учня (студента) у досягненні особистісно значущих результатів навчання. У контексті компетентнісного підходу, за яким саме результат навчання є системоутворюючим чинником якості освіти, рефлексивна позиція вчителя й учнів стають особливо затребуваними, адже у структурі будь-якої компетентності інтегруються знання, способи діяльності, особистий досвід, ціннісні орієнтації» [15, с. 147]. Наявність у здобувачів вищої освіти оцінювально-рефлексивних умінь, по-перше, дає змогу їм критично-конструктивно відноситись до себе і власної діяльності, по-друге, робить їх суб'єктами власної активності, по-третє, сприяє формуванню в них потреб до самовдосконалення та професійно-творчого саморозвитку [1]. У нашому розумінні рефлексія самостійної навчальної діяльності – це самоаналіз, самооцінка і на їх підґрунті коригування процесу й результатів самостійної навчальної діяльності, визначення її особистісного сенсу та забезпечення позитивної мотивації. Зміст оцінювально-рефлексивного компонента готовності студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності складають такі уміння: аналізувати та оцінювати мету, завдання, процес, методи самостійної навчальної роботи; оцінювати оптимальність вибору методів діяльності, об'єктивно оцінювати результати самостійно виконаних робіт; визначати можливості корекції результатів діяльності тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі аналізу наукових праць в галузі психології й педагогіки, а також практичного досвіду роботи у закладі вищої освіти, визначаємо, що в основі поняття «готовність студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності» визначальною є специфіка діяльності, тобто готовність студентів до здійснення навчальної діяльності. На основі сформованих внутрішніх ціннісних переконань про значення цієї діяльності у саморозвитку особистості та стійких мотивів до навчання забезпечується виявлення готовності до здійснення такої діяльності самостійно. У такому разі відстежується взаємозв'язок між мотиваційно-цільовим компонентом готовності та наступними (когнітивним й операційно-діяльним) компонентами. Результат здійснення самостійної навчальної діяльності забезпечується шляхом активізації якостей особистості, що характеризують оцінювально-рефлексивний компонент, й у підсумку, визначається загальний рівень готовності студентів до самостійної навчальної діяльності чи окреслюються шляхи її подальшого розвитку.

Перспективи подальшого наукового пошуку будуть присвячені обґрунтуванню методики розвитку компонентів готовності студентів закладів вищої освіти до самостійної навчальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Вajeевская Н. Е. Рефлексия как элемент содержания физического образования. *Наука и школа*. 2000. № 6. С. 23–26.
2. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности. Минск: Изд-во БГУ, 1978. 178 с.
3. Климова М. В. Сущность понятия «готовность будущего учителя к использованию экспертных систем в профессиональной деятельности». *Методология и методика формирования научных понятий у учащихся школ и студентов вузов: материалы Всероссийской научн.-практ. конф.* Челябинск: Изд-во ЧГПУ, 2004. Ч. I. С. 223–226.
4. Кравець С. Г. Суть і компоненти готовності педагогів до впровадження дистанційного навчання кваліфікованих робітників. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*. Професійна педагогіка: зб. наук. праць: Вип. 12 / Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України; [Ред. кол.: В. О. Радкевич (голова) та ін.]. К.: Міленіум, 2016. С. 78–90.
5. Кузин Ф. А. Диссертация: Методика написания. Правила оформления. Порядок защиты: Практическое пособие для докторантов, аспирантов и магистрантов. 2-е изд., доп. М.: Ось – 89, 2001. 320 с.
6. Лаврентьева О. О. Особенности организации самостоятельной работы будущих учителей природничих дисциплин // Теория і практика самостійної роботи студентів вищих навчальних

закладів: монографія. Кол. авторів / ред. проф. О. А. Коновала. Кривий Ріг: Книжкове видавництво Кирієвського, 2012. С. 66–93.

7. Левитов Н. Д. О психологических состояниях человека. М.: Просвещение, 1994. 344 с.

8. Лопатко Є. О. Моделювання педагогічних систем і процесів. Слов'янськ: СДПУ, 2010. 148 с.

9. Мазоха Д. С. Опанасенко Н. І. Педагогіка: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.

10. Малихін О. В. Зміст і сутність самостійної навчальної діяльності студентів: історія і сучасність. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 11. С. 24–28.

11. Ноговицина О. В. Формирование готовности студентов университета к самообучению в процессе математической подготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Челябинск, 2008. 220 с.

12. Курлянд З. Н., Хмельюк Р. І., Семенова Н. В. Педагогіка вищої школи: [навч. посібник] / за ред. З. Н. Курлянд. [3-є вид., перероб. і доп.]. К.: Знання, 2007. 495 с.

13. Подласый И. П. Педагогика в 2 т., Т. 1. Теоретическая педагогика: учебник для бакалавров. М.: Изд-во Юрайт, 2013. 773 с.

14. Про освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 05 вер. 2017 р. № 2145-VIII // Законодавство України / ВР України: [офіц. веб-портал]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page/> (дата звернення: 03.12.2020).

15. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра: посібник. К.: Педагогічна думка. 176 с.

16. Сушенцева Л. Л. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2012. 559 с.

17. Узнадзе Д. Н. Теория установки. Избр. психол. труды / под. ред. Ш. А. Надирашвили. М.: Владос, 2000. 236 с.

18. Хлебникова И. В., Ананьев Б. Г. Об индивидуальном подходе в обучении и воспитании и современность. *Психолого-педагогическое обеспечение учебного процесса*. М.: 1987. С. 151–156.

References

1. Vazheevskaya, N.E. (2000). Refleksiya kak element soderzhaniya fizicheskogo obrazovaniya [*Reflection as an element of the content of physical education*]. *Nauka i shkola*. № 6. 23-26. [in Russian].

2. D'yachenko, M.I. (1978). Psihologicheskie problemy gotovnosti k deyatel'nosti [*Psychological problems of readiness for activity*]. Minsk: Izd-vo BGU, 178. [in Russian].

3. Klimova, M.V. (2004). Sushchnost' ponyatiya "gotovnost' budushchego uchitelya k ispol'zovaniyu ekspertnyh sistem v professional'noj deyatel'nosti". *Metodologiya i metodika formirovaniya nauchnyh ponyatij u uchashchihsya shkol i studentov vuzov* [*The essence of the concept "the readiness of the future teacher to use expert systems in professional activities." Methodology for the formation of scientific concepts in schoolchildren and university students*]: materialy Vserossijskoj nauchn.-prakt. konf. Chelyabinsk: Izd-vo CHGPU, I. 223-226. [in Russian].

4. Kravets, S.H. (2016). Sut i komponenty hotovnosti pedahohiv do vprovadzhennia dystantsiinoho navchannia kvalifikovanykh robitnykiv [*The essence and components of the readiness of teachers to implement distance learning of skilled workers*]. *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika: zb. nauk. prats: Vyp. 12 / In-t prof.-tekh. osvity NAPN Ukrainy*; [Red. kol.: V.O. Radkevych (holova) ta in.]. K.: Milenium, 78-90. [in Ukrainian].

5. Kuzin, F.A. (2001). Dissertaciya: Metodika napisaniya. Pravila oformleniya. Poryadok zashchity [*Dissertation: the Method of writing. Rules of registration. The order of protection*]:

Prakticheskoe posobie dlya doktorantov, aspirantov i magistrantov. 2-e izd., dop. M.: Os' – 89, 320. [in Russian].

6. Lavrentieva, O.O. (2012). Osoblyvosti orhanizatsii samostiinoi roboty maibutnikh uchyteliv pryrodnychkykh dystsyplin // Teoriia i praktyka samostiinoi roboty studentiv vyshchkykh navchalnykh zakladiv [*Theory and practice of independent work of students of higher educational institutions*]: Monohrafiia. Kol. avtoriv / red. prof. O. A. Konovala. Kryvyi Rih: Knyzhkove vydavnytstvo Kyrievskoho, 66-93. [in Ukrainian].

7. Levitov, N.D. (1994). O psihologicheskikh sostoyaniyah cheloveka [*On the psychological states of a person*]. M.: Prosveshchenie. 344. [in Russian].

8. Lopatko, Ye.O. (2010). Modeliuvannia pedahohichnykh system i protsesiv [*Modeling of pedagogical systems and processes*]. Slov'iansk: SDPU. 148. [in Russian].

9. Mazokha, D.S. Opanasenko, N.I. (2005). Pedahohika [*Pedagogy*]: Navchalnyi posibnyk. K.: Tsentri navchalnoi literatury. 232. [in Ukrainian].

10. Malykhin, O.V. (2014). Zmist i sutnist samostiinoi navchalnoi diialnosti studentiv: istoriia i suchasnist. Ukrainska mova i literatura v shkolakh Ukrainy [*Ukrainian language and literature in schools of Ukraine*]. № 11. 24-28. [in Ukrainian].

11. Nogovicina, O.V. (2008). Formirovanie gotovnosti studentov universiteta k samoobucheniyu v processe matematicheskoy podgotovki [*Formation of readiness of university students for self-study in the process of mathematical preparation*]: dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.08. Chelyabinsk. 220. [in Russian].

12. Kurliand, Z.N., Khmeliuk, R.I., Semenova, N.V. (2007). Pedahohika vyshchoi shkoly [*Pedagogy of high school*]: [navch. posibnyk] / za red. Z. N. Kurliand. [3-ie vyd., pererob. i dop.]. K.: Znannia. 495. [in Ukrainian].

13. Podlasyj, I.P. (2013). Pedagogika 2 t., T. 1. Teoreticheskaya pedagogika: uchebnik dlya bakalavrov [*Theoretical pedagogy: a textbook for bachelors*]. M.: Izd-vo Yurajt. 773. [in Russian].

14. Pro osvitu [Elektronnyi resurs]: Zakon Ukrainy vid 05 ver. 2017 r. № 2145-VIII // Zakonodavstvo Ukrainy / VR Ukrainy: [ofits. veb-portal]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page/>. [in Ukrainian].

15. Savchenko, O.Ya. Uminnia vchytysia – kliuchova kompetentnist molodshoho shkoliara [*The ability to learn is a key competence of a junior student: a manual*]: posibnyk. K.: Pedahohichna dumka. 176. [in Ukrainian].

16. Sushentseva, L.L. (2012). Teoretyko-metodychni zasady formuvannia profesiinoi mobilnosti maibutnikh kvalifikovanykh robitnykiv u profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh [*Theoretical and methodological principles of formation of professional mobility of future skilled workers in vocational schools*]: dys. ... dokt. pedahohichnykh nauk: 13.00.04. Kyiv. 559. [in Ukrainian].

17. Uznadze, D.N. (2000). Teoriya ustanovki [*Installation theory*]. Izbr. psihol. trudy / pod. red. Sh. A. Nadirashvili. M.: Vldos. 236. [in Russian].

18. Hlebnikova, I.V., Anan'ev, B.G. (1987). Ob individual'nom podhode v obuchenii i vospitanii i sovremennost'. Psihologo-pedahogicheskoe obespechenie uchebnogo processa [*On the individual approach to teaching and education and the present. Psychological and pedagogical support of the educational process*]. M. 151-156. [in Russian].

BUHRA Alina, PH.D in Pedagogy, senior teacher, department of higher mathematics, Kryvyi Rih National University;

SULYMA Tetiana, PH.D in Pedagogy, associate professor, associate professor of professional and social- humanitarian education department, Kryvyi Rih National University.

THE ESSENCE AND STRUCTURE OF THE READINESS OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS FOR INDEPENDENT EDUCATIONAL ACTIVITY

Abstract. *The article declares the relevance of the organization of student-centered education in higher education institutions that provides for the formation of students' autonomy and responsibility, the development of their readiness for independent educational activities. The essence of the concept of "readiness" in the context of psychology and pedagogy is identified; the definition of "readiness of students of higher educational institutions for independent learning activities" is clarified; the motivational-target, cognitive, operational-activity and evaluative-reflexive components of the studied phenomenon are singled out and characterized.*

We define that the basis of the concept of "readiness of students of higher educational institutions for independent learning activities" is determined by the specificity of the activity, that is, the readiness of students to carry out educational activities. Based on the formed internal value beliefs about the importance of this activity in the self-development of the individual and stable motives for learning, it is ensured that the readiness to carry out such activities independently is identified. In this case, the relationship between the motivational-target component of readiness and the subsequent (cognitive and operational-activity) components is monitored. The result of the implementation of independent educational activity is ensured by activating the personality qualities that characterize the evaluative-reflective component, and as a result, the general level of students' readiness for independent educational activity is determined or the ways of further development are determined.

Prospects for further scientific research will be devoted to the substantiation of the methodology for the development of components of the readiness of students of higher educational institutions for independent educational activity.

Key words: *readiness, components of readiness, students, educational activity, readiness for independent learning activity.*

*Одержано редакцією: 22.12.2020 р.
Прийнято до публікації: 12.01.2021 р.*